

એ. જી. હાઈસ્કૂલ અને જી. એન્ડ ડી. પરીખ હાયર સેકન્ડરી સ્કૂલ

નવરંગપુરા, અમદાવાદ - ૩૮૦ ૦૦૬.

દ્વિતીય પ્રિલિમનરી પરીક્ષા - ૨૦૧૪

તારીખ : ૩૦-૦૧-૨૦૧૪

ધોરણ : ૧૨

સમય : ૩:૦૦ કલાક

વાર : ગુરુવાર

વિષય : વાણિજ્ય વ્યવસ્થા (046-G)

ગુણ : ૧૦૦

સૂચનાઓ :

1. તમામ પ્રશ્નો ફરજિયાત છે.
2. પ્રશ્નની સામે ગુણ આપેલાં છે.
3. પ્રશ્નોની સૂચના મુજબ ઉત્તર લખો.

વિભાગ - A

પ્રશ્ન નં. 1 થી 10 બહુવિકલ્પ પ્રકારના પ્રશ્નો છે. દરેક પ્રશ્ન માટે આપેલ ચાર વિકલ્પોમાંથી સાચો વિકલ્પ પસંદ કરી તેનો ક્રમ લો. દરેક પ્રશ્નનો 1 ગુણ છે. (10)

1. સંચાલનની પ્રથમ મુખ્ય બાબતે છે.....
(A) આયોજન (B) પ્રબંધ
(C) હેતુ નિર્ધારણ (D) અંકુશ
2. ધંધાના એકમમાં માનવવર્તનને સાનુકુળ કરવા માટે ઘડવામાં આવતા નિયમો એટલે
(A) સંચાલનના સિદ્ધાંતો (B) સંચાલનના કાર્યો
(C) વૈજ્ઞાનિક સંચાલન (D) સંચાલનના વિસ્તારો
3. ધ્યેય સિદ્ધિ ભાવનાએ વાત છે.
(A) સામૂહિક હિત (B) સામાન્ય હિત
(C) વ્યક્તિગત હિત (D) સામાજિક હિત
4. વગરનું કામ એ પત્તાના મહેલ જેવું છે.
(A) આયોજન (B) વ્યવસ્થાતંત્ર
(C) કર્મચારી વ્યવસ્થા (D) અંકુશ
5. પેઢીને જે મળે છે, તેના હક્કદાર માલિક અને કર્મચારીઓ બંને છે.
(A) આકસ્મિક નફો (B) સામાન્ય નફો
(C) અસામાન્ય નફો (D) કાર્યો નફો
6. પોતાના કાર્યક્ષેત્રમાં પોતાની પ્રવિણતાનો મહિમા ગવાય, તેવી ઈચ્છા એટલે
(A) સામાજિક જરૂરિયાત (B) પ્રતિષ્ઠા અને સન્માનની જરૂરિયાત
(C) આત્મસિદ્ધિની જરૂરિયાત (D) હોદા પ્રાપ્તિની જરૂરિયાત
7. એટલે આપણા વિચારોને બીજાના મગજમાં દાખલ કરવાની પ્રક્રિયા.
(A) માહિતી સંચાર (B) માહિતી પ્રેષણ
(C) પસંદગી યુક્ત સમજ (D) પ્રતિપોષણ
8. લાંબા ગાળાનાં કે ટૂંકા ગાળાનાં હોય છે.
(A) નિયમો (B) નીતિઓ
(C) પદ્ધતિઓ (D) ધોરણો
9. એ સંચાલકોને સતત નવું શીખવા માટે એક પાયો પૂરો પાડે છે.
(A) કોમ્પ્યુટર (B) આર્થિક પર્યાવરણ
(C) ધંધાકીય પર્યાવરણ (D) રાજ્યકીય પર્યાવરણ

10. 20 લાખ રૂપિયા સુધીનું વળતર ચૂકવવાનું હોય તો કઈ સમિતિ ગ્રાહક ઝઘડાનું નિવાર લાવી શકે છે ?
 (A) ગ્રાહક સુરક્ષા સમિતિ (B) રાજસ્તરની સમિતિ
 (C) જાહેર હિત સમિતિ (D) કન્ઝ્યુમર યુટીલીટી સમિતિ

વિભાગ - B

પ્રશ્ન નં.11 થી 20 અતિટૂંક જવાબી પ્રશ્નો છે. દરેક પ્રશ્નનો 1 ગુણ છે.
 તેનો જવાબ 1 થી 10 શબ્દોની મર્યાદામાં લખો.

(10)

11. વ્યવસાય એટલે શું ?
12. પ્રમાણિકરણ એટલે શું ?
13. ફેડરિક ટેલરના મત અનુસાર કાર્યનુસાર ફોરમેનશીપનો ખ્યાલ આપો.
14. પરિવર્તનશીલ વ્યવસ્થાતંત્ર એટલે શું ?
15. આદર્શ વેતનપ્રથાનો સિદ્ધાંત કેવો હોવો જોઈએ ?
16. ઉચ્ચ કક્ષાની જરૂરિયાતો કઈ કઈ છે ? તેના વિશે શું જાણી શકાયું છે ?
17. લેખિત માહિતીસંચારમાં લેખન કાર્યમાં કેવી કાળજી લેવી જોઈએ ?
18. અંકુશ કઈ રીતે આંતરિક પ્રક્રિયા ગણાય ?
19. આધુનિક મત પ્રમાણે નાણાકીય સંચાલનનો હેતુ શો છે ?
20. વિકાસ પ્રેરિત અને નિકાસ પ્રેરિત એટલે શું ?

વિભાગ - C

પ્રશ્ન નં.21 થી 35 ટૂંકજવાબી પ્રશ્નો છે. દરેક પ્રશ્નના 2 ગુણ છે. તેના જવાબ 30 શબ્દોની મર્યાદામાં આપો.

(30)

21. સાંભળવાવાળાં ઘણાં હોય છે, પરંતુ ધ્યાનથી સાંભળવાવાળાં ઓછાં હોય છે - સમજાવો.
22. સમય આધારિત અને કાર્ય આધારિત વેતનપ્રથા વચ્ચેનો તફાવતના મુદ્દા સ્પષ્ટ કરો. (ગમે તે ચાર)

અથવા

- નાણાકીય પ્રોત્સાહનો અને બિનનાણાકીય પ્રોત્સાહનો સમજાવો. (ગમે તે ચાર મુદ્દા)
23. “વિશ્વ એક ગામડું બનેલ છે.” - સમજાવો.
 24. જો સમાજમાં ધંધાર્થીઓ નીતિમત્તાનું પાલન કરે તો કાનૂની નિયમનો બિનજરૂરી બની જાય છે - સમજાવો.
 25. આધુનિક અર્થવ્યવસ્થામાં સંચાલનનું મહત્ત્વ સમજાવો.
 26. વિવિધ સપાટી વચ્ચેના આંતર સંબંધો જણાવો.
 27. સંચાલનના સિદ્ધાંતનું મહત્ત્વ સમજાવો.

અથવા

- ફેડરિક ટેલરના માર્ગદર્શક સિદ્ધાંતો ટૂંકમાં જણાવો. (કોઈ પણ ચાર)
28. નેતૃત્વનાં લક્ષણો જણાવો.
 29. માનવ અધિકારનું સ્વરૂપ અને જોગવાઈ જણાવો.
 30. આદર્શ વેતનપ્રથાનાં તત્ત્વો સમજાવો.
 31. સત્તા સોંપણી રૂપી ત્રિપાઈ આકૃતિ સહિત સમજાવો.
 32. તાલીમ ખર્ચાળ છે, પરંતુ તેની ગેરહાજરી વધુ ખર્ચાળ છે - સમજાવો.

33. ભરતી માટેનાં આંતરિક પ્રાપ્તિસ્થાનો સમજાવો.

અથવા

ભરતી માટેનાં બાહ્ય પ્રાપ્તિસ્થાનો સમજાવો. (કોઈપણ ચાર)

34. અંકુશનું મહત્વ સમજાવો.

35. સંચાલનની સફળતાના સોપાન જણાવો.

વિભાગ - D

પ્રશ્ન નં. 36 થી 45 ટૂંકજવાબી પ્રશ્નો છે. દરેક પ્રશ્નના 3 ગુણ છે. તેના જવાબની મર્યાદા 40 શબ્દોની છે. (30)

36. આયોજનના ઘટકો સમજાવો.

અથવા

અંદાજપત્ર એટલે શું ? તેના ઘડતરની પ્રક્રિયાના તબક્કા જણાવો.

37. રૈખિક વ્યવસ્થાતંત્રનો અર્થ આપી એની રચના આકૃતિ દ્વારા સમજાવો.

અથવા

કાર્યાનુસાર વ્યવસ્થાતંત્રનો અર્થ આપી એની રચના આકૃતિ દ્વારા સમજાવો.

38. તામલીનો અર્થ આપી એના પ્રકારો જણાવી કામદારોની તાલીમ ટૂંકમાં સમજાવો.

39. અભિપ્રેરણનો અર્થ આપી એનું મહત્વ સમજાવો.

અથવા

નિરીક્ષણનો અર્થ આપી એના ફાયદા સમજાવો.

40. માહિતી સંચારનો અર્થ આપી એના પ્રકારો ટૂંકમાં સમજાવો.

41. અંકુશ અને આયોજન વચ્ચેનો સંબંધ સમજાવો.

42. સંચાલનના કાર્યવિસ્તારો દર્શાવી દરેકનો અર્થ સમજાવો.

43. ગ્રાહક સુરક્ષા એટલે શું ? ગ્રાહક સુરક્ષાનું મહત્વ સમજાવો.

44. “ધંધાકીય વિકાસ નિરંતર ગતિશીલ પ્રવાહ છે” - વિધાન સમજાવો.

45. “પર્યાવરણ અને ધંધો એકબીજાનાં અભિન્ન અંગ છે.” - સમજાવો.

વિભાગ - E

પ્રશ્ન નં. 46 થી 49 લાંબા પ્રશ્નો છે. દરેકનો 100 શબ્દોમાં જવાબ આપો. દરેકના 5 ગુણ છે. (20)

46. ધંધાકીય આયોજનની મર્યાદાઓની ચર્ચા કરો.

અથવા

અંદાજપત્રનો અર્થ અને લક્ષણોની ચર્ચા કરો.

47. અવૈધિક વ્યવસ્થાતંત્રના ફાયદા અને મર્યાદાઓ ટૂંકમાં સમજાવો.

48. ભરતી અને પસંદગી વચ્ચે તફાવત સમજાવો.

અથવા

કર્મચારી વ્યવસ્થાનો અર્થ અને મહત્વ સમજાવો.

49. ગ્રાહક ઝઘડા નિવારણ સંસ્થાઓની સમજૂતી આપો.